

123

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ
'Αριθ. Έρωτ. Ορ. I, 23 / 1970

Α'

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

✱

ΑΘΗΝΑΙ 1968

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Διμ. 1969 / 70 Φεβρουαρίου 1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. 'Εξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις)... Μάνδρα.....
(παιλιότερον ὄνομα: Μάνδρα-Τρικύρ, 'Επαρχίας... Σάνδης,
Νομοῦ... Σάνδης.....
2. 'Ονοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος Μαρίας
... Κοψίδου... ἐπάγγελμα... διδασκαλίσσα
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις... Μάνδρα-Σάνδης
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον... 17 ^{ἔτη} 1953.-1970
3. 'Απὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες:
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον... Παγόπουλος... Κωνσταντῖνος

.....
ἡλικία... 82 ἔτη γραμματικαὶ γνώσεις... Εὐλείαφορος

... Δημοσίου... τόπος καταγωγῆς... Σερδίκαν

... Ν. Μομφερὰς... Μ. Ἀθῆναις

... Παγόπουλος... Αθανάσιος... 4ος γυναικῶν 1920

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων; ἡ γόνιμα περὶ καὶ προωρίζοντο διὰ
σποράν καὶ αὐτὰ ἔχοντα... διὰ τὴν βοσκήν ποιμνίων.
'Υπῆρχον αὐταὶ χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα; ... ὑπῆρχον... χωριστά...
- 2) Εἰς ποίους ἀνῆκον ὡς ἰδιοκτησίαι; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτημόνας ('Ελληνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ. ....
Ἀνῆκον εἰς τοὺς χωρικοὺς καὶ εἰς τὴν μονήν τοῦ χωρίου
- 3) 'Ο πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν τοῦ συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπὸ αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του; ... Ναι... ἀδελφῶν...

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; *οἱ κάτοικοι... ἀσχολοῦντο... καὶ μὲ τὴν γεωργίαν... καὶ κτηνοτροφίαν*

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; ..... *Νοὺν* .....

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποῖοι ἐργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; *Εἰς τὰ κτήματα τῶν μοναστηρίων τοῦ χωρίου των ἐργάζοντο ὀλόκληροι οἱ καὶ οἱ...*

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημασ-κατόροι κλπ.) *ἐργάται. Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ τῶν θέσις ; ... ἡ αὐτὴ μὲ τὴν τὴν λοιπὴν ὁμοχωρίαν των*

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα) *εἰς χρήμα*
4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὰ θέριά, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομίσθιον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ; *ἐχρησιμοποιοῦντο ἐργάται ἄνδρες καὶ γυναῖκες δι' ὅλον τὸν χρόνον καὶ ἐλάμβανον ἡμερομίσθιον εἰς χρήμα*

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; *ἐχρησιμοποιοῦντο δοῦλοι καὶ κηρύττοντο ἐκ τοῦ χωρίου των*

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου προῦ ἐπῆγαιναν δι' ἀνέυρεσιν ἐργασίας ; ... *ἐμ. εν. ο. ν. εἰς τὰ χωρία των... καὶ ἐργάζοντο εἰς τὰ κτήματα των...*

β) Ἐπῆγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται ..... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πρ-ματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; ..... *οἱ...*

δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλαμῖδας μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; ....

..Τὰ χωράφια...καλαιότερον? ἐλιπαίνοντο... με ζωϊκὴν κόπρον... βοῶν... αἰγοπροβάτων... κλπ.) .....

2) Πότε ἐγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; ... ἐ.δ. ?' ἐτος... 1936 .....

ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; ..Τὸ εἰδηροῦν ἄροτρον,

1) χρησιμοποιοῦνται τὸ 'ἐτος 1931. Αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ τὸ 1990

1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).

Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος;

Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τούτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; ..Τὸ εἰδηροῦν μονόφτερον ἄροτρον...

... χρησιμοποιεῖται... εἰς καὶ εἰς καλλιέργειαν... ἡ πρόσταξις ἐγένετο ἀπὸ τῆς Αἰ. Τραπεζῆς

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄρότρου με τὰς ἀντιστοιχοῦς ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου. ....

1..... 4..... 7..... 10.....

2..... 5..... 8.....

3..... 6..... 9.....

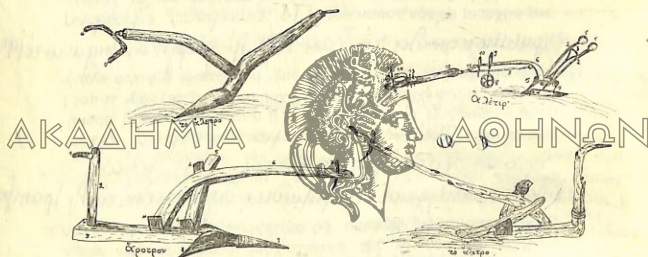
2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) ... ἐ.δ. ?' ἐτος... 1925

3) Μηχανὴ θερισμοῦ ... ἐ.δ. ?' ἐτος... 1950 .....

- 4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν) τοῦ 1950.....
 5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ τοῦ 1935.....

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ
 παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον τὰ ξύλινα ἄροτρα
 τὰ κατεσκεύαζον οἱ ἱδίοι ἀγρόται

- 2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἄρότρου εἰς τὸν τόπον
 σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
 εἰς τὸ χρησιμοποιοῦμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκο-
 νιζόμενα ἐνταῦθα ;

- 3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾷ-
 ται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς
 ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν
 ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1.	6.	11. ....
2.	7.	12. ....
3.	8.	13. ....
4.	9.	14. ....
5.	10.	15. ....

(1) Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

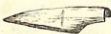
(Ἐὰν ὑπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρίθμησην).

- 4) Τὸ **ὕνι**. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὄλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. - Ἰχνογραφήσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρῆσιν ἐκάστου.

ἔδ... ὕνι... ποῦ... ξυλίνου... ἀρότρου
... ἔδ... ἐν... διὰ... φων. ἀροτρίασιν... ὁλων
... τῶν... εἰδῶν... τῶν... χωραφιῶν... ἔδ... μὲν ὁ φτερον

ὕνι

ὕνι μονόφτερον

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου;.....

- 6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξυλοῦ ἢ σιδήρου; **ἐκ ξυλοῦ**

χειροσάκος

ἄριδα

- 7) Ἐργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πρίονι, ἀρίδι, ἀνάρρι, ξυλοφαί κλπ.).....

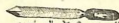
ἔργαλεῖα ποῦ... ἔχρησι. μαποιοῦντα... ἔχρησι
... πρίονι... ἔδ... ἀρίδα... ἔδ... σκεπάρνι... ἔδ... ξυλοφαί

πρίονι

ἀρίδα

πρίνι ἢ ξυλοφαί (ἀνάρρι)

8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμο-
ποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ.
ἵππος, ἡμίονος, ὄνος. .. *ἔχρησιμοποιοῦντο... βόες*

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο
ζῶα ἢ ἓν ; .... *δύο* .....

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ;
... *ἦτο καὶ εἶναι ἀναγκαῖος... ὁ ζυγός...*

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ
ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα
μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ (π.χ. λουριά, λούρα, ζεύλες, πιζεύ-
λια κλπ.). ... *Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἔχρησιμο-*

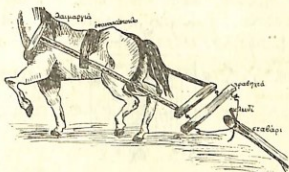
ποιῶντο. β. εἶδος ζυγοῦ ἀνατελούμενος 1. ζυγός
2. λουριά 3. λούρα 4. ζεύλες 5. πιζεύλια
σχ. 1 .....

10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτέρως τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν
τόπον σας. ....

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου,
ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λούρα, κουλλούρι),
προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε
αὐτόν). *ἔλεγχος... ν. τ. ο. χ. ε. ν. β. λ. κ. ι.* .....

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου ; ... *δὲν ἔγινε ποτέ*
Πῶς γίνεται ἡ ζευγίσις του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ; .....

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν,
 ἣν ὁπρίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον διὰ νὰ προσδεθῇ
 εἰς αὐτὴν τὸ ἄροτρον.....

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποίος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον) ; 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος)· 2) γυναῖκα· 3) ὑπηρέτης. Σημειώσατε ποῖα ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας. Παλαιότερον καὶ
ἐνήμερον... ὥργωνεν ὁ ἄνδρας... ὁ ἰδιοκτήτης
ἢ το... καὶ... ὁ... ἰδιοκτήτης

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) κατ' ἀρχὴν... ὁ ζυγὸς...
ἔπιπναι... ἐπὶ ἀνέτρ... καὶ συνδέεται μετ' τοῦ...

βοδι... καὶ τοῦ βοδιοῦ... ἐπὶ ἀνέτρ... καὶ συνδέεται μετ' τοῦ...
 2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηρεὺς ἄροτρον. ἔπιπναι μετ' τοῦ ἀνέτρου...

ὁ βοδι... γίνεται μετ' τοῦ ζεύξιμον... καὶ... ἐπὶ...
... τοῦ... βοδιοῦ... ἀροτρον...

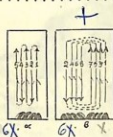
3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄργωμα· μετ' σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).

Παλαιότερον... τὰ ζευγμένα... ζῶα... κατευθύνοντο
μετ' τοῦ... βοδιοῦ... κατευθύνοντο... μετ'
σχοινία τὰ δεθῆναι εἶναι δεθμένα ἐν τοῖς
κέρατα.

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγένετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένης αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

Τὸ ὄργωμα παλαιότερον? ἐγένετο... εὐθείων μετὰ
τὸ... εὐχ... α... εὐθείων... εὐθείων μετὰ... εὐχ... β

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγένετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὰς ἢ σποριάς, ντάμιες, σιασιές, μεσθριάδες κ.λ.π.); Παλαιότερον, ἢ ἀπορὰ ἐγένετο... μετὰ... σποριάς...

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά); μετὰ αὐλακιάν; ... Ν. α. β ...

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον μετὰ σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιηθῇ ἀροτρον; ... ὅταν... εὐχ... α... β... εὐχ...

- 7) Ποῖοι τρόποι ἡ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μετὰ τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ. ... μετὰ... βαθεῖα... καλλιέργεια...

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. ... *ἐν... τοῖς... καὶ λοκοῦρι. ν.α.*

γ) Ἀροτρίσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. *Παλαιότερον...? ἐξίνοντο δύο ὀργώματα... τὸν Ιούλιον καὶ Ἀύγουστο ἔλεγοντο... ἀχταρμάδες...*

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπευτίναστε ὁμοίως, ὡς ἄνωτέρω)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτὸν τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰ νάπασιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν...

ἐν 7 ἔτος

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιεργείας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; *Διὰ τὰς γεωργίας δύο ὀργώματα...*

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σπορὰν. π.χ. τὸ δισάκι εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους; *Διὰ τὰ ψυχανθῶν 3-4 ὀργώματα*
τὸ δισάκι εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους; ἔχρησι. μοποιεῖτο ὁ... χεῖρμῆς... ἢ δ. π. ἐν. κ. ἐ. γ.

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρη, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτρίσιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἔλλειψοειδῇ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὅποια ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; .. μὲ... πῶν.....

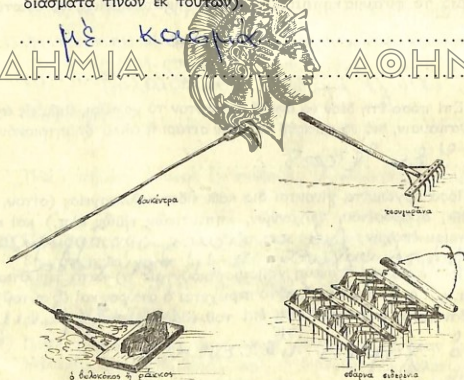
.. τρου... κεντρα... ἢ... δοκοῖα... ἐκὼν... ὁδῶν... τε
 2) ἄγει... μίχ... ξύλα... κοῦ... ὀνομαζόμενα... ξύλιν

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); ..... Ν. αἰ... μὲ... πῶν... ξύλινων.

... ἐβόρναν... ὅπως... δείχνει... ἐκ... ἄχ... 1.....

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποὺ δὲν ἔχουν ὄργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνη εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματα τινων ἐκ τούτων).

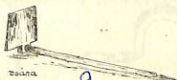
... μὲ... καὶ...
 ΑΚΑΔΗΜΙΑ... ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἢ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατέ τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν) .....

..... ἢ καὶ εἰς 2 καὶ 2 .....

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι ποῦ ἐκτελοῦν

..... (Ὁ... ζευγολάτης, μόνος... τὸν ὄργωνε
χωρίς... βοήθους .....

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορὰ καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους.

..... ἐκαλλιεργοῦντο καὶ καλλιεργοῦνται
χωράφια καὶ ὀσπρία... εἰς... καὶ... ἡ σπορὰ
ἐγένετο... ἢ... χωρὶς .....

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ.

..... τὰ... γρά...
χωρὶς... .....

- 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμηλῶν ἐσπέρνοντο ἢ ἐφύτευοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές) καὶ ἄλλως.

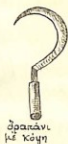
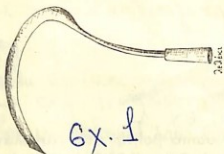
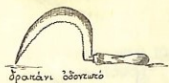
..... ἡ ἐκτέλεση... εἰς... αὐλάκια
ὁμοίως... καὶ... ὁμοίως .....

Β. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεϊα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) ... *Μ.Ε. ....*
δρεπάνια καὶ θνομάζοντο κόσσοι

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε. ....

... ἤκουσαν καὶ διαμαρτυροῦνται, καὶ δρεπάνια καὶ θνομάζοντο κόσσοι
6x.1

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ παῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσοι) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). *μ.ε. κόσσα*

6x.2

3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν). ....

ἦτο ὁμαλὴ

4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο; ....

Ἡ χειρολαβὴ ἦτο αἰκίον ξύλο
Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς ἐλέγχετο μαχαίρι

- 5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεία; (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) ..... *οἱ θυγατέρες καὶ ἐγγεῖνοι*

..... *τὴν ἐμερτήν* .....

- 6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθίων) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) ..... *οὐχί* .....

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

- 1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερὸν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. .... *οἱ θυγατέρες καὶ ἐγγεῖνοι* .....

- 2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσι) εἰς τὸ χωράφι μαζί μὲ τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται). .... *ἐλέγοντο ὡς ἀπαρτομαδεῖς* .....

- 3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοὺς τὰ δράγματα (δραξίς, πιάσματα, χερίδες, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θεριστὰς ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα; ..... *οἱ ἴδιοι θερίζουν ἀποδέτουν καὶ τοῦ ἐδάφους καὶ χερόβολα* .....

- 4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χερίδες) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλά ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστὰ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταγρῶνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) ... *τοποθετοῦνται τὰ χερόβολα ἑξ ἑαυτῶν καὶ εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν* .....

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. .... τ.ε.ω.τ.ε.δ.ε.ς .....

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τόπων καὶ ποῖον ; .....

ἡδὲ θερίζον ἄνδρες καὶ γυναῖκες
χωρὶς νὰ ἤρχονται ἀπὸ ἄλλου ἐργαζο

- 2) Πώς ἡμείβοντο οὗτοι· μὲ ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή· εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραθεσάτε μὲ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν). μ.μ.ε.ι.δ.α.ν.τ.ο. ...

μ.ε. μεροκάματο καὶ μ. ἀμοιβή των
ἐκ τῆς χρῆμα... τὸ ἡμερομίσθιον... ἀνευ
μετὰ παροχῆς φαγητοῦ...

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμὸν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἔναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λοντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; .. καὶ οἱ ἄνδρες

καὶ οἱ γυναῖκες ἔφερον εἰς τὴν
ἀριστερὰν χεῖρα τὰ λαμπρὰ...

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; .....

Ἡ ἡμέρα τοῦ θερισμοῦ..... ἦτο ν.....
21^η Μαΐου.....

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. .....

τραγουδοῦσαν
διαφορὰ τραγούδια..... οὐκ σχετικὰ
μὲ τὸν θερισμὸν.....

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν ποὺ μένουν ἀθήριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον. .....

Τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ
θερισμοῦ ἀφίκαν ἐν τῷ χωράφει ἓνα
μέρος ἀθήριστον καὶ κατόπιν
τοῦ θεριστοῦ σταυροειδῶς.....

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύν.

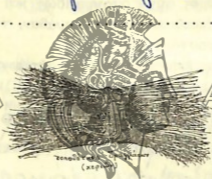
- 1) Πότε ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα, ἥτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύν. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυν εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .....

Ἀμέσως μετὰ
τοῦ θερισμοῦ.....

- 2) Πώς ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πώς ἐδέοντο· με κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελουσιδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.. *Καίου..*

*τὰ... δεμάτιασμα... οἱ... γυναῖκες... κοντα-
λοῦσαν... τὴν... τερεξέ... καὶ... οἱ... ἄνδρες... ἔδενον
τὰ... δεμάτια... μὲ... δεικνύ... ἀπὸ... τοῦ... ἰδίου
τοῦ... βιταρι... καὶ... μὲ... ἐργαλεῖον...
τοῦ... θειοχρ... τοῦ... δεμάτι... καὶ... ἀνο-
μά... γκαγκά... κ.λ.λ.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκentrώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκentrώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ; .....

*Τὰ... μὲν... δεμάτια... ἀναφέροντο... εἰς
ὠρισμένα... τοῦ... χωροῦ... καὶ
ἐπιβάλλοντο... οἱ... θειοχρ... ἔχοντο
ντουκουρζούνια... καὶ... ὅποια... περιστῆσαν
15 δεμάτια.*

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ; *Ἀπὸ τότε πὺν ἤλθαν ἐδῶ*

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς... Τὸν Φεβρου-
άριον... μὲ... Μαΐου...

- 2) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισιμο) τῶν γεω-
μήλων ἀπὸ τοῦ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
ἀρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
φωτογραφίαν. . . . . μὲ ἄροτρον . . . . .

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σπανοῦ.

Γ^ο
(α'χυρον),

- 1) Ἐσυνηθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν χειμῶνα μὲ ξηρά χόρτα (π.χ. σανὸν, τριφύλλι, βίκαν); Ἐάν ναι, περιγράψατε πῶς ἐγένετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ.....

ςΗ... διατροφή των ψυχών γίνεται
 με... θυμωτή, χόρτον, και θυμωτή.
 καρπός... (ε. π., κριθείς, βρώκη)

- 2) Πότε θηριζέτο ο σκάνος και με ποιόν έργαλειον (δρέπανον, κόσσαν κ.ά.).
 μέ κόσση
 (Παραθέσατε και σχεδιάσματα ή φωτογραφίας).....

- 3) Ζήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμοποιοῦντο ; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετικὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) Στὸν... δερμάτιν... ἡ... κορδέλα
 ἐπὶ... δὲ... ἑλκυστὰ... τοῦ... ξύλινον...
 ..δεκρίαν... ..

Γ' ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορὰ τῶν δεματιῶν πρὸς άλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ άλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. ....

... Συνεκεντρώνοντο
 .. ἐπὶ... τοῦ... ἀλὼνι... ..

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς άλωνισμόν δεμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετήσεως; Ὁ χώρος

ἡ καλεῖτο ἀλὼνι καὶ ὁ τροπὸς τοπο-
 ..θετήσεως... πρὸς... ἀλὼνι... ..

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλὼνι διὰ τὸν άλωνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἀλὼνι; Ἐπῆρχεν

...ἀνέκαθεν... τὸ... ἀλὼνι... ..

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλὼνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμού, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν; ... ἐξω... τοῦ... χωρίου

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλὰς οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. με ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ....

Ο... καθὲν αὖ... εἶχε... τὸ... δικον
...των... ἀλώνι... ..

- 6) Ἀπὸ πότε ἀρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ; ...
... ἀρχίβεν... ἀποστίν... λουχίαν... καὶ... τελειωνεν... ἀπὸ... ἄρχου
... 6 τοῦ

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (μὲ δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (μὲ δάπεδον
ἐστρωμένον με πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) ....

... ἀλώνι... .. χωματάλων... ..

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΤΗΣ ΚΑΛΩΝΟΜΕΝΗΣ ΑΓΡΟΝΟΜΙΑΣ

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ
ἀλωνισμού· (π.χ. τοῦ χωματάλωνου· καθαρισμός αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ χωρὶ τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, με πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων) ...

... ἀλώνι... .. ἐκκαθαρίζεται... ..

... ἐστρώννεται... .. ἀχύρο... ..

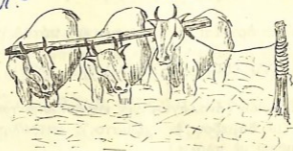
... ἀπὸ... .. ἀπὸ... ..

- 9) Ἡ ὥς ἂνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξίς τοῦ ἀλωνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; ...

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἀλω-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἰονδήποτε ἄλλον.

Οἱ ἄνδρες ἐπειραν... τὰ δὲ τὰ ἀπὸ τῆς θυμῶν
τὰ τοκοδοῦναι... μὲ τὴν οὐρὰ... οἱ μὲν καὶ οἱ
πρὸς τὰ ἐξω καὶ τὰ ἐντὸς πρὸς τὰ μετὰ καὶ οἱ ἄλλοι
ο, 30 ἐκεί.

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιοῦσης ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατήσεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.). Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ ἐξελίξας στυλός, ὑψοῦς δύο μέτρων (καλούμενος σπηχερός, στρούλουρας, δουκάνη, βουκάνη κ.α.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαρτῶνται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦνται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρονται κυκλικῶς, «νὰ ἐρχονται γύρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα,.....

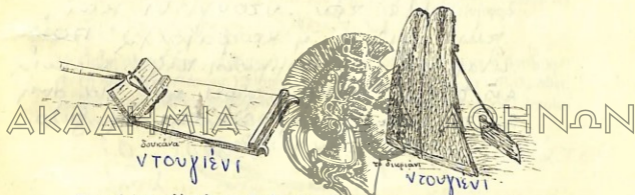
Οἱ ἄνδρες ἐξῆλθον... τὰ μὲν... οἱ δὲ...
ἐπειραν... ἐκεί... τὸ δὲ... ν. του...
...δοκίαν... οἱ... ἐξ... ἐν...
...καὶ... οἱ... ἐκ... ἐν...
...καὶ... οἱ... ἐκ... ἐν...

β) Πῶς ζενονται οἱ βοές, τὰ ἀλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ ἀλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-
στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινὰς τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλιές, αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στυλός εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδεμένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλιές περὶ τὸν λαιμόν ἐκάστου ζῶου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται ἀκόμη) ἀλωνισμός κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα).....

...Δεν γινόνταντο... με... αλυσωτο

γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτάται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζῶων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἔάν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἁλωνιστικὸν τοῦτο
μηχάνημα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάνα, δικριάνι,
βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις
διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρωμηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμε-
ρον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητρι-
ακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἁλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἁλωνι-
στικὸν μηχάνημα ; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά,
ρεβίθια κ.ἄ.) ἥλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζῶων ζευγνυομένων καὶ
περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχυῶν τούτων ; ... *ἁλων. 160*

μυχαήλια. ἔλγαντο. πταν χιενι. καὶ τὸ ἐπο-
μινδώνοντο. ἐπὶ. ἄλλες. πόλεις. τῆς. Μ. Ἀσίας,
ἡ. χρυσόμοποι. το. δ. ἄ. ἄ. κα. δημουργοί.

ρη. καθ' ὅσον το. ἀπὸ. ἀλλ' ἐν. πόλει πυ. Μ. ἡρώων
 ἡ. χρυσόμοποι. ἐν το. δ. ἡ. ἄλ. τα. ἐμφυγρ. αἰ.

ἡ εὐχρηστοποίησις δὲ τὰ θεοῦ καὶ διηγουμένη

δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὴν ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ; .....

Ὁ ἀλωνισμός ἀρχίζει ἀπὸ τῆς 9^{ης} πρωινῆς
 ἐκ τῶν 3^{ων} διαγραφμάτων
 εἰς τὴν βίβλου βουδούε εἰς τὸ κεῖρος

12) Ποία ἄλλα ἀλωνιστικὰ ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): ...

Μ. εἰς τὸν ν. του γιν. και
 τὴν γιγ. καυρακί. λ. πού
 εἶναι μ. κ. μονοκέντρη πύρα. ἡ ὁποία
 εἰς τὰς δύο ἄκρας φέρει δύο μ. δ. δ. δ.
 τὴν ὁποία κατὰ εἰκόνα εἶναι ξύλο
 πού τὴν εὐρεῖ

13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μὴχάνημα τοὺς ἀκό-
 πους στάχους ; ...

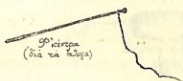
μ. εἰς τὰ δεκράνι.

14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύ-
 πημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ
 φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ της ; (Σχε-
 διάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα). .....

εἰς τὴν κέντρα ἡ ὁποία...
 1,50 μ.

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν ?

...ἐλάχυντο... ἑπτὰ...
...καὶ... ἡλωνίζοντο... μὲν... ἑπτὰ...
...τῶν... ἡμέραν...

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (Ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

...ἐλάχυντο... λαμνί...

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουσι : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς μὲ ἴδικα του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοί ἀλωνισταὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. τσοπάνηδες, καλούμενοι ἀλωναραῖοι καὶ ἀγωγιᾶτες), οἱ ὅποιοι εἶχον βοδία ἢ αἰγὰ καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμόν ;

...ὁ ἴδιος... γεωργὸς... μὲ ἴδικά του...
...ζῶα...

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου μὲ ζῶα καὶ μὲ ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυν ; π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν μὲ χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

...ὅχι...

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ;

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλὴν;
 Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρήσις τοῦ κοπάνου
 (π.χ. φακῆς, ρεβιθῶν κλπ.). Διὰ τὸ κοπάνισμα τῶν
ψυχανθῶν... ἐγένετο χρήσις τοῦ κοπάνου. ε.χ. 1

κόπανος στρώματος

ε.χ. 1

ξύλο κοπανιστοῦ διὰ τὸ κοπάνισμα
 μικροῦ καρποῦ δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
 τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν ; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
 ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά ;
 Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
 παραγωγῶν ; Ἐγένετο μόνον ἐκ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
 Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου ; Πόσαι
 στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν ;
 Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας) .....

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζῶων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐὰν ναί, ποῖα ;
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ; .....

? ! 0 x 1

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἔγινε χρήσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) Τὸ ἔτος 1935 .....

καὶ ἐκτελέσθη ἐξήντητο μὲς τοῦ ἔτους

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλῷ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ ?

ἐλέγοντο... λαμνί...
καὶ ἐφαζέοντο μὲ ξύλινον ἀργαλεῖο.
τοῦ... ὀνομαζέτο... θουργκί, καὶ...
τὸ... λίχνισμα... μὲ τὸ χιανόπα...
ἐῖναι... ξύλινος.

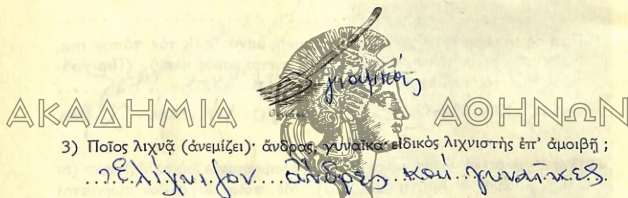

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμόν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι; Τί λέγεται κατὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο. *Ο. β. χαίματι φορεῖται*
... β. πρὸς διακρίσειν... εἰ. χ. β. χ. μ. ... ἐπὶ μ. ν. ε.

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φυτᾶρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο..... μ. ξ. .... τὸ ν. ....)

...х.и.у.на

- 3) Ποῖος λιχνῶ (ἀνεμίζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστῆς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

...ελίχαιρον... άνδρες... και... γυναίκες...

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κόντυλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεταί δεύτερον ἄλῳνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

...ζυλάνοντο... καθούριζ. Απαιχρῶμετο μὲ.
...πὸ ~~το~~ νιπρῶνι καὺ ἴστο... ἀπὸ δέρρι.
...Δέν... ζύνετο... δυντερο... δελώνισα

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλ-
 νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλῶνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
 ηθίζεται τοῦτο .....

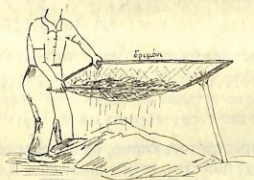
- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ά.) ; .....

ἔχων ἰσοπέδιο... μὲ... τὸ... καρποφόρο καὶ
 ... μὲ... τὸ... ντιρέμονι...

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου· ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

νων μὲ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μὲ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους : βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερώς τούς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἀχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) ?

... ἔχιντο ἀπὸ...
... ξυλῶν καὶ... ἔχοντες... μὲ...
... ν. τ. ρ. ι. μ. ο. ν. ι. ....

- 7) Ὄταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνσεις καὶ ἀσπασμοὶ τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ?

... ἐτοιμασθῶν...
... ὁ... καρπὸς... μαζεύεται... εἰς... σωρόν...
... ἀπὸ... ξυλῶν καὶ... σταυροῦ...
... μὲ... τὸ... καρποφθαρό... ἂν... ἐπακο...
... λουθεῖ... προσκύνσεις... κ. λ. π. ....

- 8) Ἀλλὰ ἔτι μακροτέρως νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην. ... ?

γ'.1) Ποῖαι ὀφείλαι πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστής εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; ἡ ἀποκρίσις εἰς.
 τὴν ἀρχαίαν καὶ μεταφρονεῖ
 μετὰ τὰς κατασκευασμένας ἀποκρίσεις
 δυνάμεως

- 5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογή τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
 θερισμοῦ ἀπὸ τῶν καλυτέρων στάχυς ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

Μεταίτερον ὁ χωρισμός γίνεται μετὰ τὴν
 διαλογήν σταχυῶν τοῦ ἀλωνίσματος. Σιχριστά

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογή τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
 σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτή) ἐκ σταχυῶν,
 τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὅπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

μετὰ τὸν θερισμόν

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτή αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς τοῦ φυλάσσεται.
 πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ..

λέγεται μέχρι
 καὶ φυλάσσεται μέχρι τοῦ ἐκείνου. ἔτος

Δ'. ΕΤΗΣΙΑ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
 τόπον σας ἀνάμμα φωτιάς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονή Χριστου-
 γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
 τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Ὁ ἔθιμος ἡμέραν τοῦ ἔτους λαμβάνει
 καὶ λαμβάνει χώραν τὸ ἔθιμον τῆς
 πυρᾶς.

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; .....

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αυτή ; (π.χ. φανός, άφανός κλπ.).....

β'. 1) Ποιοι ανάπτουν την πυράν' παιδιά, ήλικιωμένοι, ποιος άλλος ;....

2) Ποιος ή ποιοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διά την πυράν.
Τὰ κλέπτουν ; "Αν ναι, από ποιον μέρος ; .....

3) Πώς γίνεται ή συγκέντρωσίς των. (Περιγράψατε λεπτομερώς)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΔΟΗΝΩΝ

γ'. Ποιαί αί συνήθειαι είς κάθε τόπον διά κάθε πυράν ;

1) Προσευχάί, διάφοροι έπικλήσεις, ξόρκια, ξσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικά κείμενα .....

2) Πηδήματα, χοροί γύρω από την πυράν. (Περιγραφή λεπτομερώς)

3) Τί καίονται εἰς τὰς πυράς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λου-
λουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.) ....

.....
.....
.....
.....

4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα
τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς) .....

.....
.....
.....

5) Παραθέσατε λεπτομερῇ περιγραφὴν τοῦ ἔθιμου εἰς τὸν τόπον σας

.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

.....
.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὀλίγα περὶ εὐς καταχωρῆς τῶν κα- τοίκων τῆς συμφερίτης Μάνδρας

Οἱ συμφερίνοι κάτοικοι τοῦ χωρίου Μάνδρας
κατὰχονται ἐκ τῆς Μ.Ἀσίας. Τὸ χωρίον
τῶν ὀνομάζετο Σερδιβάν καὶ ἀνήκεν
εἰς τὸν νομόν τῆς Νικομηδείας.

Ὅταν ἔγινε ὁ Μικρασιατικὸς διωγμὸς
ἐγκατέλειψαν τὸ χωρίον τοὺς καὶ ἦλθον
εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ 1921. Ἀφοῦ ἐπὶ
ἐν ὀλόκληρον ἔτος ἔμειναν εὐ τὸν
Βόλον καὶ εἰρχάμενοι εἰς διαφόρους ἐργα-
σίας ὡς ἐργάται, τὸ ἔτος 1922 ἦλθον
ὅλοι μαζὶ εὐ τὸν νομόν Σάνδης

καὶ ἐγκατεστάσαντες πρὸς τὸ
ἐπαρτήριον τῶν χωρίων τὸ ἐπὶ τὸν ὀ-
νομαζαν Μάνδρα Τεϊκούρ.

Κατ' ἀρχὴν ἔμειναν εἰς Τούρκικα
εἰσιπλίκια πού ἦσαν ὀλίγον ἔξωδι
τοῦ χωρίου. Οἱ κακουχίες, ἡ ἔλλει-
ψις τροφίμων, ἡ ἀλλαγὴ τοῦ κλι-
ματος εἶχον ὡς ἀποτέλεσμα νὰ
κλυνισθῇ ἡ ὑγίεια τῶν. Πολλοὶ ἐξ
αὐτῶν ἀρρώστησαν ἀπὸ διαφόρους
ἀδυνείας (πνευμονία, εἰληνογία κλη)
καὶ ἀπέθανον. Ὅσοι ἔμειναν βού-
σαν εὐ τὰ εἰσιπλίκια καὶ ἐπιδίδοντο
εὐ τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς.

Εἰς τὸν τόπον αὐτὸν μετέφερον τὰ
ἡδύ, ἔδιμα καὶ τὰς συνηθείας πού
εἶχον εὐ τὸν τόπον τοὺς. Ὀυλαὶ
εἰς τὸ Σερδιβάν πού ἦτο ἡ ὀγαπη-
μένη τῶν πατρίδων καὶ τῶν θυμούντων

μέχρι σήμερον μέ νοσταλγίαν
εἰς τὸ ἐρωσιματολόγιον διὰ γεωργικά ἔργα-
λεῖα ἄπαντ' διὰ τῶν ἐπορῶν, τὸν θέρμερον
καὶ τὸν ἀλυνισθόν καὶ διὰ τὰ ἔργαλεῖα
ποῦ ἐχρησιμοποιούντο μέχρι τοῦ 1920 κατὰ
τὰς ἐργασίας αὐτάς.
Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἔθιμον τῶν πυρῶν, δὲν ἐπύρκα
οὔτε ἐπαίχει σήμερον. —

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

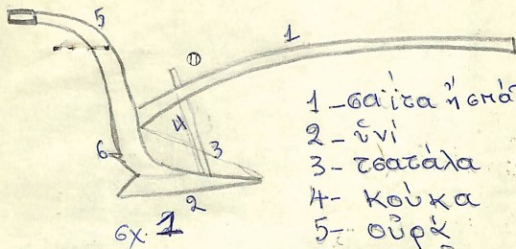
Συμφώνως μὲ ὁρισμένης πληροφορίας
τὰς δημοίας συνέλεξα σχετικῶς μὲ τὰς
ὀφειλάς αἱ ὁπαῖαι ἔπρεπε νὰ καταβληθῶν
εἰς εἶδος κατὰ τὸν ἀλωνασιόν, ἔχω νὰ προσ-
θέσω τὰ ἑξῆς:

Ὁ δεματιστής ὁ δημοῖος ἦτο Τούρκος
ἐπερνοῦσε ἀπὸ τὸ χωράφι καὶ ἔπαιρνε
τὸ δικαίωμα ^{ὑπολόγηται} τῶν δερμάτων. Κατόπιν μετ-
φέροντο τὰ δερμάτια εἰς τὸ ἀλώνι
πρὸς ἀλωνασιόν.

Συνέβαινεν ὅμως τὸ ἑξῆς: Ὁ δεματι-
στὴς συνήθως ἀρχοῦσε νὰ περᾷ
ὀλοκλήρους μῆνας ὁπότε τοὶ δερμάτια
ἔμενον ἐπὶ τὸ χωράφι καὶ εἰς ἡμέρας
ἐκείνας ὁ καρπὸς ὁ περτεσὺς περ-
χοιλοῦσεν.

Μετά τὸν ἀλωνασιόν ὁ καρπὸς
κοῦ ἦτο χαλασμένος ἢ μουχλιασμέ-
νος μετεφέρετο εἰς τὸ ποτάμι τοῦ
χωρίου των. Αἱ γυναῖκες ἔπαιρνον τὸν
καρπὸν καὶ τὸν αἶθωναν διὰ νὰ στεγνώ-
σῃ. Ὁ καρπὸς ἔμενεν ἀπλωμένος πολλὰς
ἡμέρας καὶ πολλάκις παρεσύρτετο
ἀπὸ τὸ ρεῖμα τοῦ ποταμοῦ.
Ἐκεῖνος ποῦ ἔμενεν καθαρός πλέον
ἐχρυσίμενεν διὰ τὴν διατροφὴν των.
Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἀρκοῦσε δι' ὅλον
τὸ ἔτος ἀνακατένετο μὲ καλάμπο
καλχυρον. τὸ δημοῖον ἦτο καὶ τὸ περιεσώζετο

Ξύλινον ἄροτρον πού' ἐχρησιμοποιεῖται
παλαιότερον

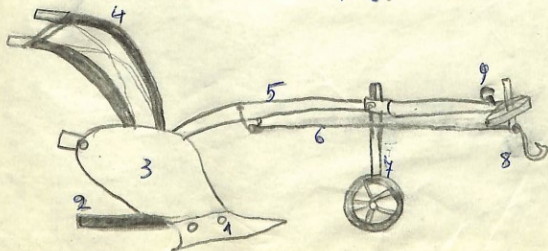
- 1 - θαῖτα ἡ ἐμάδα
- 2 - ὕνι
- 3 - τσατάλα
- 4 - κούκα
- 5 - οὐρᾶ
- 6 - καμάς

Σιδιρῶν ἄροτρον πού' ἐχρησιμοποιεῖται
μέχρι σήμερον

- 6x. 1
- 1 - ὕνι
- 2 - στρῶσις
- 3 - ὑπερό
- 4 - χερούλια

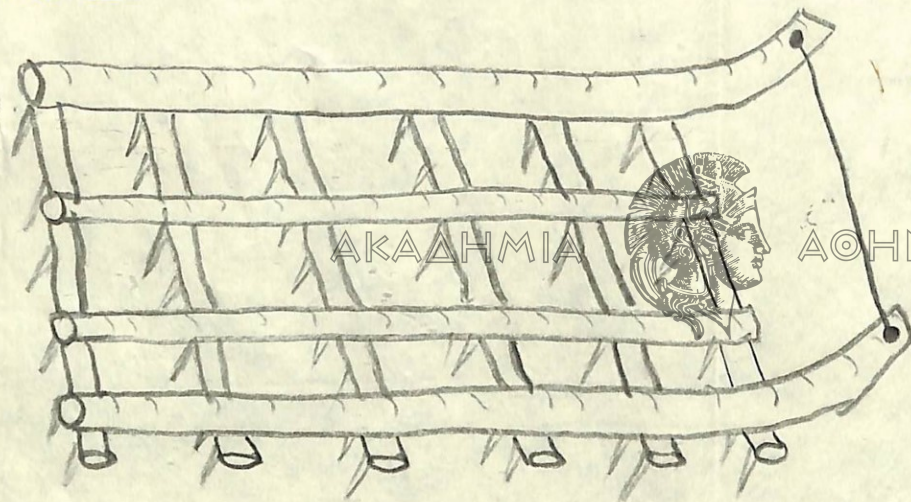

- 5 - θαῖτα
- 6 - βέρχα
- 7 - τρεχούλι
- 8 - χάντζος
- 9 - μέγχενες

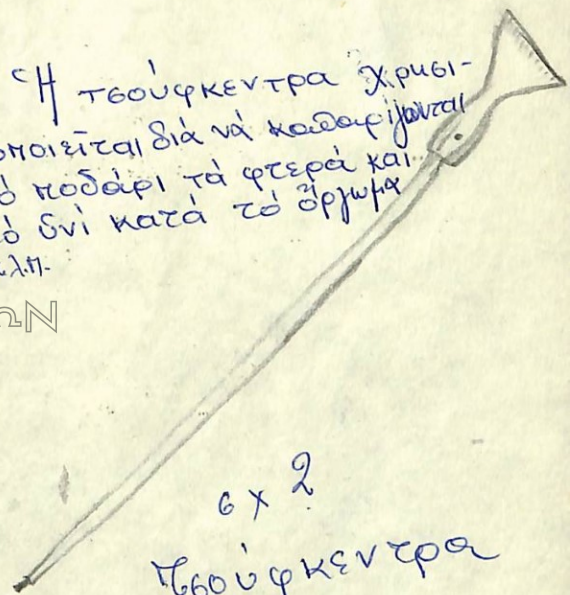
6x. 1

Ξύλινη εβάρινα που χρησιμοποιείται μετά
το άρρωμα δια τὴν ἰσοπέδωσιν τοῦ χώρου
φιοῦ. —

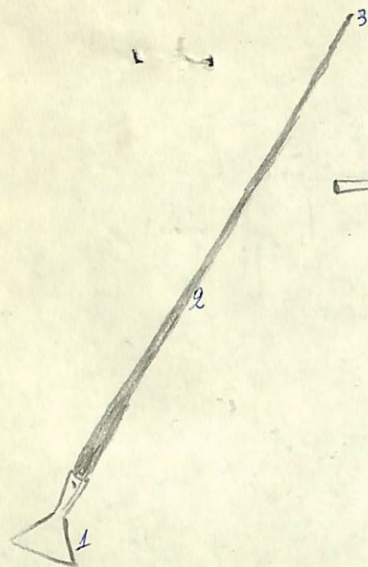
εχ. 1
εβάρινα ξύλινη

Ἡ τρούφκεντρα χρησι-
μοποιεῖται διὰ νὰ καθαρίζεται
τὸ ποδάρι τὰ φτερά καὶ
τὸ σὺν κατὰ τὸ ἄρρωμα
κλ.η.

εχ. 2
τρούφκεντρα

Ζεύξιμον βοδιῶν

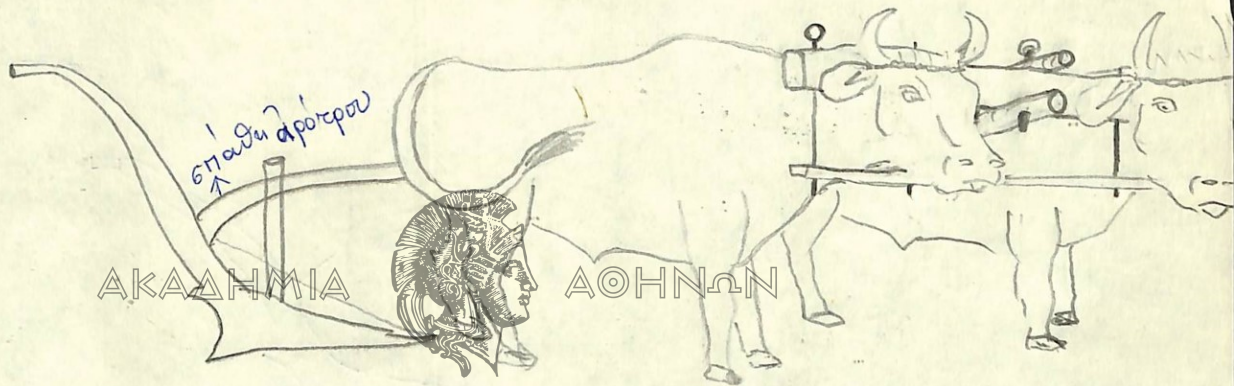

ἐπιμαθὺ ἀρότρον
↑

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 1- ἄξονι
- 2- ἐσοῦγκεντρα
- 3- νενζούλι